

POLGÁRI JOG

KÖZGAZDASÁG ÉS PÉNZÜGY

Degré Miklós megnyitó beszéde.*)

Tisztelt teljesülés!

A budapesti kir. ítélőtábla a tegnapi napon tartotta évnvítő teljes ülését. Ezen teljes ülésen bejelentettem, hogy a folyó év őszén, és pedig október hó 14. napján életemnek 70-ik évét be fogom tölteni, minek folytán a törvény parancsoló rendelkezéséből kifolyólag a folyó év vége felé végleges nyugalomba leendő helyzetetésemet fogom kérelmezni.

Ezt a bejelentést bátor vagyok itt megismételni. És mint-hogy ez év végén ennek a bizottságnak a jelen cyklusa is lejár, tehát lejár az az időtartam, amelyre a bizottság elnökévé történt kinevezetésem terjed: ezért előreláthatólag ma vagyok utoljára abban a helyzetben, hogy a bizottság teljes ülésén elnököljek.

Ilyen körülmények között mai itteni szereplésem bizonyos tekintetben a bucsuzás jellegével bír.

Amikor, mint a bizottságnak első ízben kinevezett elnöke ezelőtt 5 esztendővel első alkalommal volt szerencsém a bizottság teljes évnvítő ülésén elnökölni, a bizottság általános helyeslése mellett azt fejtettem ki, hogy a jövő jogszolgáltatás színvonala ennek a bizottságnak kezében van, és a vizsgákon a jogszolgáltatás színvonalának emelése érdekében a lehető legnagyobb szigorrt kell alkalmazni és elnézést ismernünk nem lehet.

Kérdem már most, mennyiben tartottuk magunkat elhatározásunkhoz, mennyiben tartottuk magunkat a gyakorlatban is azokhoz az alapelvekhez, amiket magunk elé tűztünk?

Hogy a bizottság szigorrt alkalmazott, az bizonyos. Igen nagy szigorrt. A titkári jelentések évről-évre arról számoltak be, hogy a vizsgák jelentékeny része egészszeni vagy részbeni visszautasítással végződött. A titkári jelentésből meg fogjuk tudni, hogy a bizottság a lefolyt évben is számottevő vizsgát visszautasított. Ez nyilvánvalóvá teszi, hogy a bizottság komolyan fogja fel hivatását s azon volt, hogy a jogismeretek hiánya miatt oda nem való elemek távol tartassanak a bírói és ügyvédi pályától.

*) A bírói és ügyvédi vizsgálóbizottságnak 1937. január 8-án tartott teljes ülésén.

És én azt hiszem, nincsen okunk megbánni azt, hogy sok vizsgát visszautasítottunk. Ellenkezőleg, ha van megbánni valónk, úgy ez inkább az, hogy nem alkalmaztunk még nagyobb szigorot, hogy nem utasítottunk vissza még több jelöltet.

Mert sajnos tagadhatatlan, hogy nagyon sok jelölt jogi ismeretei mindenképp hiányosak. Ezt előző teljesüléseinken is gyakran hangsúlyoztuk. És sokat emlegettük a jogi oktatás reformját. Sok szó esett a kötelező leckelátogatásról, kötelező kollókviumokról és a jogi szemináriumokban való köteles részvételről. Ha ez megvalósulna, úgy egyszerre egész más helyzet állana elő. Vége volna annak az állapotnak, hogy az olyan fiatalember, aki főiskolai hallgató korában nem akarja, vagy nem képes magát egészen tanulmányainak szentelni, a jogi pályára lép abban a reményben, hogy a jogot elvégezheti, sőt a jogtudori diplomát is megszerzehti anélkül, hogy egyetemre járna s előadásokat hallgatna. Ha ennek véget lehetne vetni, akkor a jogi pálya többé nem volna azoknak a refugiuma, akik más pályákról leszorultak, hanem erre a pályára azok lépnének, akik arra hivatottságot éreznek. Természetesen ezzel vizsgáink képe is erősen megváltozna. Nehezebben lehetne megszerzhető a jogvégzettség és jogtudorság s így erősen csökkenne a vizsgára jelentkezők száma. De egészen kétségtelen, hogy ennél is sokkal nagyobb arányban csökkenne a bukások száma. Szóval a színvonal emelkednék.

Ami már most a vizsgára jelentkezők számának csökkenését illeti, az előreláthatólag be fog következni arra való tekintet nélkül, hogy a jogi oktatás reformja megvalósul-e vagy nem. Ez iránt nincsen kétségem. Ugyanis valamennyien tudjuk, hogy az új ügyvédi rendtartás a megvalósulás stádiumába jutott, és előreláthatólag rövid időn belül törvénnyé fog válni. Természetes tehát, hogy aki teheti, az azt megelőzőleg az ügyvédi diplomát magának megszerezni igyekszik. Az volt tehát várható, hogy most, az Ügyvédi Rendtartás megalkotása előtt a jelöltek erősen meg fogják rohanni a bizottságot. Ez azonban nem következett be, sőt ellenkezőleg, a titkári jelentésből meg fogjuk tudni, hogy az előző évben a vizsgára jelentkezők száma a régebbi évekhez képest némi csökkenést mutat. Ebből pedig minden kétséget kizárólag arra lehet következtetni, hogy az új Ügyvédi Rendtartás megalkotása után a vizsgára jelentkezők számában óriási csökkenés fog beállni.

Ez iránt kétségem nincs.

Más kérdés, hogy ezt kedvező jelenségnek tekinthetjük-e.

Mert a vizsgára jelentkezők számának csökkenése lehet annak a jele, hogy a fiatalemberek más pályán is el tudnak helyezkedni, hogy látják az ügyvédi pálya túltömöttségét, látják, hogy ezen a pályán egyre nehezebb és nehezebb az érvénye-

sülés. Ha a jelentkezők számának csökkenése erre az okra vezetendő vissza, úgy az, mindenek fölött örvendetes jelenség.

Azonban ennek lehet egészen más oka is. Lehetséges ugyanis, hogy ezt a jelenséget arra az okra kell visszavezetni, hogy a fiatal emberek mint ügyvédjelöltek nem tudnak elhelyezkedni s így nem képesek maguknak a joggyakorlatot megszerezni. Lehetséges az is, hogy a fiatalok a megfelelő anyagi eszközökből már teljesen kifogytak. Ebben az esetben a jelentkezők számának csökkenése nem örvendetes, hanem ellenkezőleg mélyen elszomorító jelenség. Én pedig attól tartok, hogy a vizsgára jelentkezők számának csökkenését túlnyomó részben erre az okra kell visszavezetni.

Az én megítélésem szerint tehát nincsen okunk arra, hogy e jelenség fölött nagyon örvezzünk.

Egyébként lehetséges az is, hogy az én következtetésem téves. Egyik elődöm, boldog emlékű Bubla Ferenc egy évnyitó beszédében szintén annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a vizsgálatok számának csökkenése fog bekövetkezni. Azóta, hogy Bubla Ferencnek ez évnyitó beszéde elhangzott, immár 17 esztendő mult el. A jóslat tehát másfél évtizedet meghaladó idő alatt nem valósult meg. Lehetséges ezek szerint, hogy az én jóslatom sem fog valóra válni.

A lefolyt év eseményeiről a titkári jelentés fog beszámolni. Szabadjon azonban nekem is két mozzanatról megemlékezni.

Az egyik mozzanat, melyről megemlékezni kívánok az, hogy az év folyamán a bizottságnak gyásza volt.

A bizottság egyik tagja, *harasztosi Király Ferenc* ügyvéd az év folyamán meghalt.

Amint tudjuk, a Megboldogult a jogi irodalom terén előkelő nevet szerzett magának. A bizottságban aránylag rövid időn át működött, de e rövid idő alatt is jelét adta annak, hogy a bizottságnak kiváló tagja, akinek halála a bizottságra nézve nagy veszteséget jelent.

A gyász esetéről elkésve szerettem értesülést, és így nem állott módomban együttérzésünket akkép kifejezésre juttatni, ahogy azt a Megboldogult kiváló egyénisége megérdemelte volna.

Kötelességemnek ismerem azonban, hogy emléke előtt ezen a helyen hajtsam meg a kegyelet és tisztelet zászlaját.

De ha ez a megemlékezés mindnyájunk lelkében fájdalmas érzést ébresztett, a másik esemény, amelyről megemlékezni kívánok, annál inkább örvendetes.

Célzok arra, hogy a bizottságnak két elnökhelyettesét, névszerint *Töreký Géza* és *Finkey Ferenc* öngyméltóságát, továbbá a bizottság egy kiváló tagját, névszerint *Fabinyi Tihámér* öngyméltóságát a Kormányzó úr Öföméltósága a magyar királyi titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki.

Úgy Töreky Géza és Finkey Ferenc, mint Fabinyi Tihamér díszé és büszkesége ennek a bizottságnak.

Fabinyi Tihamér országos elfoglaltsága következtében a bizottság működésében egyelőre tevékeny részt nem vesz. De büszkeségünk, hogy tagságát miniszteri állásában is megtartotta.

Pályámnak kedves emléke, hogy Töreky Géza mint ítélőtáblai bíró esztendőkön át a kir. ítélőtáblának az én elnökletem alatt álló tanácsában működött. Már ekkor elárulta kiváló képességét és nagy hivatottságát. Ebből a tanácsból indult meg fényes pályafutása, amely a kúriai bírói álláson, a budapesti kir. büntető törvényszék másodelnöki, majd elnöki állásán keresztül abba a magas bírói székbe vezetett, amelyet már két esztendő óta betölt.

Finkey Ferenc pedig a büntető irodalomnak büszkesége. Főképp a büntető perjog fejlesztése körül szerzett magának elévülhetetlen érdemeket. Hiszen nagyrészt az ő irodalmi működésének köszönhető, hogy a büntető perjog egyetemienken tanzséket nyert. A büntetőjogi irodalomnak évtizedek óta vezető egyénisége, hiszen barátai, tisztelői, tanítványai, irórtársai a közelmúltban ünnepelték írói működésének 40 éves évfordulóját.

Azt hiszem, valamennyien büszkék lehetünk arra, hogy társaink között olyan kiváló jogászokat tisztelhetünk, mint Töreky Géza, Finkey Ferenc és Fabinyi Tihamér. Kedves kötelességet teljesítek, amidőn őket az egész bizottság nevében szívem egész melegével üdvözlöm.

Tisztelt Teljesülés!

Mínthogy előreláthatólag utóljára van alkalmam a bizottság teljes ülésén elnökölni, kötelességemnek ismerem, hogy hála-lásan megköszönjem azt a jó indulatot, azt a barátságot, melyet itteni működésem egész ideje alatt minden irányból tapasztaltam, s amely mindég kimondhatatlanul jól esett nekem, de főképp a megpróbáltatások szomorú napjaiban. Hála-lásan köszönöm azokat a jó tanácsokat, amikkel tagtársaim kegyesek voltak engem főképp elnöki működésem első idejében támogatni, s amiket mindenkor a legteljesebb mértékben honorálni igyekeztem.

A működés, amelyet a bizottság kebelében éveken át kifejezteni módomban állott, reám nézve felejthetetlen lesz. Boldog voltam, hogy a bizottságban működhettem és életem büszkesége, hogy pályám utolsó éveiben a bizottság élén állhatok. Ma is hála-lás vagyok az igazságügyi kormánynak, amiért erre a polcra emelt, majd ez előtt két esztendővel, az első ciklus lejártakor a bizottság elnökévé újból kinevezett. Végtelenül szeretem ezt a munkakört s annak rendkívül nagy jelentőségével mindenkor tisztában voltam. Tisztelem, becsülöm, szeretem munkatársaimat és büszkévé tesz, hogy jóindulatukat magam részére megszerezni sikerült.

A bizottság kinevezett tagjaihoz, a miniszteri főtisztviselők-höz, egyetemi tanárokhoz, bírákhoz, ügyészekhez úgyszólván kivétel nélkül régi, meleg baráti viszony fűz, és ez a viszony az itteni együttműködés révén az én érzésem szerint csak nyert melegségében, bensőségében.

Az ügyvédi karral pedig hosszú bírói pályámon szoros összeköttetésben állottam, s az ügyvédi kar részéről mindég, minden állásomban csak teljes megértéssel találkoztam. Működtem az ország különböző vidékein a legkülönbözőbb bírói állásokban. Pályám túlnyomó részét a fővárosban töltöttem el, de működtem a vidéken is. Működtem a délvidéken, működtem az alföldön és 8 felejthetetlen esztendő tölthettem el a Dunántúl. Működtem exponált állásokban is. Hiszen erős részt vettem a budapesti központi kir. járásbíróóság megszervezésében. 10 esztendőn át állottam a budapesti kir. ítélőtábla legexponáltabb büntető tanácsának az élén, annak a tanácsnak az élén, amely a sajtóügyeket és politikai büntető ügyeket tárgyalja. Fiatalabb éveimben 8 esztendő tölthettem az első csatasorban, járásbíróiságnál, mint sommás bíró. Ezek szerint tehát évek hosszú során át működtem olyan állásokban, amelyek az ügyvédi karral állandó érintkezésbe hoztak. Mégis egész hosszú bírói pályámon ügyvéddel egyetlen egyszer összeütközésem nem volt.

Jóleső érzés reám nézve, hogy itt ebben a bizottságban kolleghiális, sőt talán szabad ezt a kifejezést használnom, baráti viszonyba jutottam annak a testületnek a tagjaival, amely mindenkor jóindulatú támogatásban részesítette működésemet.

Tisztel teljesülés!

Azok után, amiket előterjesztettem, nem kell hangsúlyoznom, hogy a bizottságtól való bucsuzás reám nézve felette fájdalmas lesz. Mondhatom: kimondhatatlanul fájdalmas. De ma még nem bucsuzom. A bucsuzás időelőtti volna. Bár a bizottságot teljes ülésen tisztelhetni már nem lesz alkalmam, mégis, ha az Isten éltet, erőt és egészséget ad, még egy esztendő van előttem. Egy esztendeig lesz tehát még alkalmam a bizottságban működni. Erre az időre is kérem az eddigiekhez hasonló szíves támogatást.

Ezzel a kéréssel nyitom meg a mai teljesülést és a bizottság folyó évi működésére az Isten áldását kérem.